

מטבע החוץ של המדינה יאזל תוך 3 חודשים *

קיסנינג'ר מאיים בהכרה באש"ף * רבין מאיים במילחמה

מונעת אם לא תחודש אספקת הנשק האמריקאי * מנהיגי

המימסד היהודי בארה"ב מסרבים לתמוך במילחמה נגד פורד

הענכבר ששאג

פקודות. הבנקים המרכזיים בארצות-הברית יכולים לווסת כרצונם את נפח ההלוואות, שיכולה ישראל לקבל בבני קים אחרים בעולם.

מקור כספי אחר, ממנו קיווה האוצר להיושע, יבש גם הוא. ישראל קיוותה שממשלת גרמניה תאשר את הבטחתה להעניק נוספת בסך 600 מיליון מארק על חשבון הפיצויים לנפגעי הנאצים. על חשבון סכום זה קיוותה ישראל לקבל הלוואות מבנקים גרמניים. לפתע מסרו הגרמנים כי הדיונים בנושא זה הופסקו בגלל התנגדות מיפלגות האופוזיציה. בירושלים הועלה חשד כי צעד זה הוא חלק ממסע-החנק האמריקאי.

נוכח חנק זה שהטילה ארצות-הברית על כל משאבי-ההון של המדינה נשאר רק מכשיר כספי אחד בידי המדינה: הסוכנות היהודית. לסוכנות היהודית יש שם טוב בחוגים הפינאנסיים בעולם, והיא יכולה לגייס הלוואות במקום שמדינת ישראל נכשלת. סביר כי ארצות-הברית לא תוכל לסגור את ההלוואות לסוכנות, כשם שהיא סוגרת למדינה.

על רקע זה זימן אליו ראשי-הממשלה בשיעור שערך את פינחס ספיר לשיחה בארבע עיני יום, ביקש ממנו להפעיל מיד את הסוכנות למיבצע גיוס כספים מכספי ספיר ובכך מחיר. רבין תבע מספיר לבטל את תוכניתו הקודמת, לפיחן עמד לצאת למסע של 16 יום די אמריקה, הציב בפניו משימה של גיוס 300 מיליון דולר. רבין מקווה כי די בכספים אלו כדי לשפר את יכוונת המדינה לעמוד בלחצים.

פינחס ספיר נענה לבקשה ושינה את תוכניתו. הוא החליט לצאת לאיראן, המרכז החדש של העשירים היהודים, ואחריכך לארצות-הברית, שם ינסה לגייס כספים מכל מקור אפשרי.

כאשר יכלו כל הקיצים, נשאר למדינה עוד אפשרות אחת, קיצונית ביותר. בבנקים במדינה יש פיקדונות של זרים ב-900 מיליון דולר. פיקדונות אלו אינם חלק מיתרות המטבע של המדינה, כיוון שבעליהם יכולים להוריד ציאתם כל רגע. הם מפקידים בישראל ביגלל התנאים הטובים שמשלמים להם.

בשעת-החירום יכונה מדינה לתפוס את כל הכספים הללו, דבר שיתן לה נשימה לעוד חודש וחצי. אבל ברור כי לאחר צעד כזה לא יסכים איש לתת את דולר המדינה, ולכן זהו צעד של הרגע האחרון ממש.

יתרות הדולרים בקופת האוצר אדומים, כמו בשעון החול, כאשר ראש הממשלה יודע כי בעוד שלושה חודשים לא יהיה במה לשלם תמורת היבוא השוטף של המדינה. מחסני צה"ל יהיו מלאים בכלי-נשק. השטחים יהיו מלאים בהתגלות. העיתונות תהיה מלאה בסקרי דעתיקה על הפופולריות של רבין.

אבל מחסני המזון יהיו ריקים.

כל זה לא יכול היה לקרות כאשר היה פינחס ספיר שר-האוצר כי ספיר היה שר בכיר מאוד, ולא עלה על הדעת שלא לשמוע את דעתו לפני קבלת החלטה מדינית גורלית. אך בממשלת רבין, לא שאל איש לדעתו של יהושע רבינוביץ — ורבינוביץ עצמו נהג כאילו כל עניין היחסים עם ארצות-הברית אינו נוגע לו.

ביקורים אסורים

א כל רבינוביץ עצמו הפך קורבן ראשון לשינוי היחסים.

כי מיד עם פרוץ המשבר, נקטה ממשלת ארצות-הברית אמצעי סדרתיים ביחסים בין שתי המדינות — ואף ביחסים המדיניים ביכול.

היא סגרה את שגרירותה בפני מנהיגי ישראל.

גם בשיא המשבר בין ישראל וצרפת, לא התקשו אנשי-מדינה ישראלים לבקר בפאריס. אולם שרי ישראל גילו לפתע שאינם יכולים לנסוע לארצות-הברית.

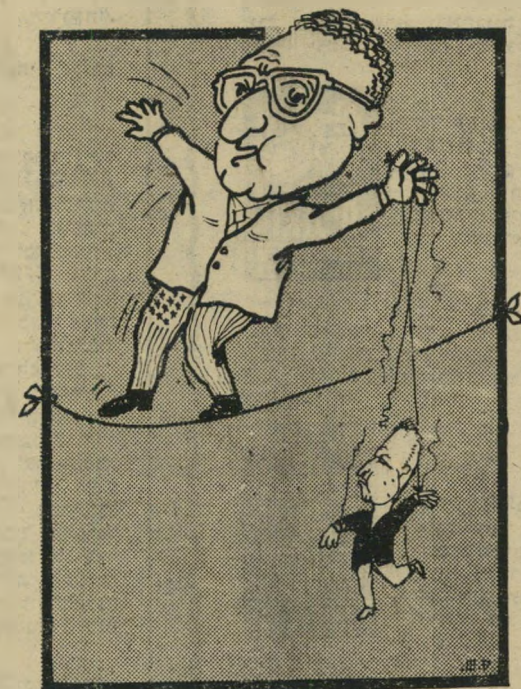
בזק בכל הקהילה הפינאנסיית המערבית: אין להעניק הלוואות לישראל. הוראה כזאת אינה מצריכה חוזרים או

כל ישראלי יודע כי המדינה תלויה מבחינה כלכלית בארצות-הברית. אך מעטים, אף בצמרת המדינה, מודעים לממדיה של תלות זו.

כל רכישות ישראל בחו"ל ממומנות על-ידי "רזרבות מטבע-החוץ" של המדינה — מצבור מטבע-החוץ המצוי בידי המדינה. רזרבות אלה, יחד עם הלוואות חדשות, הם עורק-החיים של המדינה, בדומה לקנה-האוויר של אדם.

בשבועיים האחרונים החלה ממשלת ארי צות-הברית לחנוק את הקנה הזה, פשוטו כפי משמעו. מבחינה כלכלית, כבר החלה המדינה להיחנק.

במיספרים יבשים, המצב מבהיל: יתרות מטבע-החוץ שבידי ישראל מסתכמות כיום ב-250 מיליון מסכום זה הן הלוואות שגייסה ישראל בחצי השנה האחרונה. ישראל

התמיכה האמריקאית נמשכת

מוציאה בכל חודש כ-600 מיליון דולר על יבוא ותשלומי חובות.

רזרבת מטבע-החוץ של ישראל תספיק ל-10 ימים בלבד. לשלושה חודשים, אם לא יוזרם מטיב עתידות נוסף לקופת המדינה.

חזונית הסיכוי למליו מחדש של מאגר הדולרים ב-10 חודשים הקרובים היא עגומה ביותר. האמריקאים הפסיקו פשוטו כמשמעו את העברת הכספים מתקציב הסיוע לישראל, שכבר אושר על-ידי הקונגרס.

מזה כמה שבועות מונעת ארצות-הברית לא רק סיוע כספי, אלא גם קבלת כספים ממקורות אחרים. ניסיונותיהם הנואשים של ראשי האוצר להשיג הלוואות ממקורות אחרים עלו בתוהו. שליחים דחופים, שיצאו לאירופה לדי גיוס כספים, גילו לפתע כי ערכות בנק ישראל אינה טובה עוד עבור הבנקים.

תהליך זה התלך עוד לפני חודש, כאשר בנק צ'ייס מנהטן, השייך לאחיו של סגן-הנשיא האמריקאי, סירב להעניק לישראל מלווה בסך 120 מיליון דולר. האות עבר כבוק בכל הקהילה הפינאנסיית המערבית: אין להעניק הלוואות לישראל. הוראה כזאת אינה מצריכה חוזרים או

ה סרט "הענכבר ששאג" סיפר על מילחמה דימ' יונית, שהכריזה מדינה קטנה אלמונית על ארצות-הברית. שליטי המדינה הקטנה רצו להפסיד במילחמה, להכריח את ארצות-הברית לכבוש אותה — וכך לזכות בשפע הכלכלי אשר האמריקאים רגילים להמסירו על אויב מנוצח.

אולם בסרט ניצחה דווקא המדינה הקטנה את ארצות-הברית — והחשבון כולו השתבש.

כך זה בעולם האגדה והסרטים ההיתוליים. השבוע נסתבר לממשלת-ישראל שהכרזת מיד' חמה על ארצות-הברית היא עניין הרבה יותר חמור ומסוכן.

רמאות?

ק שה לדעת מזה היה חשבוננו של יצחק רבין, כאשר החליט לפוצץ את שיחות קיסנינג'ר. יתכן שדעתו הייתה נתונה כולה לענייני פנים — ואכן, הוא הפך בן יום לדמות פופולרית, כאשר כל מיפלגות המימסד — מהרות עד מוקד ומאגודת-ישראל עד שינוי — מתלכדות מאחוריו בהתלהבות.

אך רבין ידע כי הוא מנחית מכה מכאיבה ביותר על הנרי קיסנינג'ר וג'ראלד פורד, ודווקא ברגע עדין ביותר, כאשר הם קוצרים תבוסות בכל רחבי העולם. הוא לא סיכל רק את מדיניותם, אלא גם פגע בהם באופן אישי.

במיוחד זעם קיסנינג'ר. הוא לא היה יוצא למסע הדר-מאתי, דווקא בשעה שהתרחשו אסונות בהודו-סין ובפור-טוגל, לולא היה בטוח שההצלחה מונחת בכיסו. עמדתו של אנוואר אל-סאדאת, נשיא מצרים, לא השתנתה במהלך לך השיחות, והוא נשאר נאמן לעמדותיו, כפי שהודיע עליהן מראש לקיסנינג'ר.

אולם ישראל, כך סבר קיסנינג'ר, רימתה אויב.

על מה התבססה טענה זו? בעת ביקורו בווינגטון, לפני התחלת השיחות, הפיץ יגאל אלון סביבו אווירה אופטימית. אחרי שנודעה לו העמדה המצרית, הוא נתן לקיסנינג'ר להבין שאפשר להתפשר עליה, אולם במהלך השיחות נתברר כי הבטחה זו של אלון היתה חסרת-כיסוי — וכי אף הוא עצמו לא להם מימושה, אלא נכנע לקו של רבין.

לקראת הסוף נעשה רבין נוקשה יותר ויותר. היחיד שניסה למתן אותו במיקצת היה דווקא יצחק רפאל, שהציע בפיקחות שלא לתת תשובה שלילית מוחלטת, אלא לבקש באופן רשמי רק הפסקה זמנית של השיחות. שני השרים הדתיים האחרים תמכו בכך. אולם כל שאר חברי הממשלה, וביניהם אותם הקרובים "יונים", תמכו בהפסקה גמורה של המשאומתן.

על מה הם סמכו?

יתכן שהם הושפעו מדעתם של יועצים, אשר ניבאו כי מעמדם של פורד-קיסנינג'ר הוא עשוי ללכת חלש. עד כדי לא יוכלו להעניש את ישראל, מכיוון שהקונגרס סוכל עליה. ב-1976 תיערכנה בחירות בארצות-הברית, הכל יהיו תלויים בקולות ובכסף של היהודים, וכך תוכל ישראל להחזיק מעמד בשנתיים הקרובות גם אם קיסנינג'ר יתרגו מאוד.

יתכן גם שרבין ועמיתיו לא עשו בכלל שום חשבון הגיוני, ופעלו — כרגיל בממשלת ישראל — ללא תוכנית מפורטת, לפי מיטב המסורת של "האילתור הישראלי".

כך או כך — השבוע נסתבר לממשלת רבין שהיא עומדת על עברו פי פחת.

חנק

ה מכה הנגרמת הראשונה באה במקום הרגיש ביותר. תר ביחסי ישראל-אמריקה: חכסף.